

روش‌شناسی - ۱

در حاشیه دانش پژوهی

یدالله غلامی مایندی

انتشارات متن در متن

تهران ۱۳۹۶

روش‌شناسی - ۱

سرشناسه: غلامی مایانی، یدالله، ۱۳۴۳ -

عنوان و پدیدآورنده: در حاشیه دانش‌پژوهی / یدالله غلامی مایانی،

مشخصات نشر: تهران، متن در متن، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۲۳۰ صفحه.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۴۸۷-۴-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: لوم - روش‌شناسی

موضوع: Science-- Method-- log

موضوع: حقیق -- روش‌شناسی

موضوع: Research-- Methodology

رده‌بندی کنگره: ۳۰۱-۸۵۴-Q1

رده‌بندی دیویی: ۵۰۱

شماره کتابخانه ملی: ۶۰۴۹۶۱۶

شماره مجوز:

در حاشیه دانش‌پژوهی

نشر: متن در متن

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۴۸۷-۴-۰

چاپ: نسیم

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ می‌باشد

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۹	آغاز و گونه‌های دانش
۱۳	نیاز، شناسایی و آموزش
۲۱	دیدگاه کهن
۲۷	نگاهی به فناوری اطلاعات
۳۲	انقلاب تراشه‌ها
۳۶	پیش‌درآمد فلسفه داده‌ها
۴۳	شناخت علمی و پرسش
۶۱	مبانی پیش مفهومی
۷۹	تاریخچه دانش اخلاق
۸۴	اخلاق آیینی در باختر آسیا
۹۰	نگرش‌های متأخر در غرب
۹۵	واقعیت تاریخی و حاصل آن
۱۱۱	پیرامون نگرش هنری
۱۱۹	آغازیدن، شکل دادن و نکته دیدن

۱۲۶	واقع‌پردازی تاریخی
۱۳۵	دانشنامه و تألیف آن
۱۴۲	روش کار و ویژگی‌های آن
۱۴۸	آسیب‌های ساختاری در کار دانشنامه‌نویسی
۱۵۵	پیوست ۱ نگاهی به گزاره‌های تعمیمی
۱۶۵	پیوست ۲ ستایش‌گری انسان آغازین
۱۷۱	شبه‌ها، زنده
۱۷۷	پیوست ۳ هنر و دین، روش‌ها و روش‌شناسی‌ها
۱۸۳	نظرهای - دید
۱۸۷	پیوست ۴ نگاهی کوتاه به یک تمدن
۱۹۲	تمدن معنوی
۱۹۷	تمدن فرجام‌گرا
۲۰۴	تمدن بالقوه
۲۱۱	پیوست ۵ جدول تطبیقی سال‌های قمری و میلادی
۲۲۱	نمایه گزیده

مقدمه

دانش آنگاه به دست من این نه الهامی می گیریم، دستی به کار می بریم یا خردی می ورزیم تا چیزی دریابیم اگر به اختار دانش نگاهی اندازیم، اصل درخشان «اندیشه» بر بینش ما می تابد. ناگفته پیداست که بن مایه دانش پژوهی، اندیشه است و آنچه اندیشه را بالنده، بارور و ورزیده می کند، مبادرت به «اندیشیدن» است؛ چنان که کاربرد وسایل یا بینشی که اندیشه را سامان می دهد، می تواند آن را ورزیده سازد.

مواد اندیشه را حرکتی است در بستری، و از پیوستگی های آن می توان علاوه بر علم و منطق، دیگر صورت های فرهنگ انسان را، مانند تاریخ، اخلاق، هنر، حقوق و ...، مشاهده کرد. جریان مشترک علم و فرهنگ، فرایندی به اصطلاح فوق رشته ای است که سرچشمه های مشترک آن، یکی دانش پژوهی و دیگری تأثیرپذیری فرهنگی است.

آغازینه های پیش پژوهشی، که اکنون روایتی از آن در این کتاب بازتاب یافته است، به نخستین قدم پژوهش بیش از آخرین قدم می نگرد. این گفتار بینش

پژوهش را پیش از روش آن قرار می‌دهد، و «مکر خفی» آن نیز به سبب دلشوره آخرین قدم است: کتاب حاضر حاوی مجموعه‌ای از آگاهی‌های همگانی ابتدایی دربارهٔ بینش علمی، ادبی، مذهبی، تاریخی و جز آن‌ها به زبان ساده و در قالب چند مقاله ناگسسته برای ایجاد افق دید و شروع دانش‌پژوهی است، و چنان‌که برای نقاشی بوم لازم است، شاید خواندن مطالب تکراری این چند مقاله برای دانشجویان پیش از آموختن روش تحقیق - مفید باشد.

نگارندهٔ این سطور در هنگام کسب اندک تجربه‌ای در تدریس روش تحقیق، مأخذشناسی و مآله‌نویسی در محدودهٔ فرهنگ اسلامی، معمولاً در مرحلهٔ مقدماتی درنگ کرده است و برای رفتن به مراحل بعدی شتاب نکرده، و از این رو به آموزش چهار رای پژوهش چندان نپرداخته است. در اینجا منظور از مرحلهٔ مقدماتی، مقدمات روش جست‌وجو در دانش و آنگاه تا اندازه‌ای به دست آوردن بینش علمی به منزلهٔ فلسفهٔ قدم است، و نگارنده بر این باور بوده است که بدون آن نمی‌توان نشانهٔ راه‌های هموار و درست را دید و نشانه‌شناسی کرد و پا در آن‌ها گذارد. اکنون کودکان با ارس هم به راهنمایی معلمان خود به پژوهش رسمی می‌پردازند، اما مایل به پیمودن راهی به‌جز راه هم‌شاگردی خود نیستند: یافتن مطلبی از طریق شبکهٔ جهانی، ردایش و سرهم کردن آن در متن، و سرانجام تهیهٔ چاپ رنگی.

خلاصه اینکه فرض می‌کنیم در آستانهٔ ورود به عمارتی کهن، کتابچه‌ای ارائه و پیشنهاد شود که پیش از بازدید، آن را بخوانند. اکنون کتاب در حاشیهٔ دانش‌پژوهی حکم همان کتابچه را دارد، و نگارنده باتوجه به فضای کنونی دانشجویی بر این تصور است که اگر دانشجو ابتدا این اطلاعات عمومی را کسب کند، کاری دور از صواب انجام نداده است. چنان‌که اشاره شد، این کتاب مجموعهٔ چند مقاله است که در عین حال کوشیده‌ام دور از یکپارچگی نباشند.

از سوی دیگر صحت مفاهیم و آنچه در کتاب گفته می‌شود، خود احتمالی و نسبی و فاقد حتمیت است.

در این جا کمال سپاس خود را از آقای دکتر مرتضی قرائی و خانم دکتر نرگس نظرنژاد که کتاب را از زوائد پیراستند و نیازهایش را رفع کردند، اعلام می‌دارم. وجه التزامی موضوع این بوده است که نگارنده بی‌آنکه فلسفه بداند، به ماهیت‌ها پرداخته و در نتیجه نیاز به نگاه حکمت‌نظران داشته است.

سرانجام تدوینی خویش را از خانم مهندس سارا مهرعلی‌زاده مدیر محترم انتشارات من در متن، که چاپ و نشر کتاب را پذیرفتند، ابراز می‌نمایم.

یدالله غلامی مایانی

تهران ۱۳۹۳